

- Podrobněji k Vietnamu

Vietnam má rozlohu 330 363 km² a od severu k jihu má délku asi 2000 km. Vietnam je ze zemí kontinentální jihovýchodní Asie nejlidnatější a má nejdelší pobřeží. V prostřední části má jeho nejzúženější místo s provincií Quảng Bình asi jen 50 km.

Teritoriální vody Vietnamu leží na strategické spojnici mezi Siamským zálivem a Jihočínským mořem na křižovatce jedné z nejvytíženějších tras námořního obchodu mezi Evropou a Blízkým Východem na jedné straně a Japonskem a Východní Asií na straně druhé.

Na regionální úrovni leží Vietnam na spojnici jihovýchodní Asie a nově industrializovaných zemí (tzv. čtyř „tygrů“ = Taiwan, Jižní Korea, Hong Kong, Singapur), které jsou vzhledem k jejich rychlému růstu a investičnímu potenciálu přirozenými obchodními partnery (Vũ Tụ Lập & Taillard 1993: 40-42).

Odlišnosti jednotlivých částí země jsou u Vietnamu výraznější než v případě ostatních zemí kontinentální jihovýchodní Asie. Navíc při poměrování socio-ekonomických vzorců se ukazuje, že Vietnam je tak variabilní, že jeho jednotlivé typy lze srovnávat s různými a zcela rozdílnými zeměmi jihovýchodní Asie, tzn. Samotný Vietnam je variabilní jako celá jihovýchodní Asie (Vũ Tụ Lập & Taillard 1993: 88-91).

1) **První nejchudší** typ je srovnatelný s **Laosem** a jeho socioekonomickou strukturou s nízkou lidnatostí a nerozvinutým průmyslem. Obyvatelstvo se zde žije téměř výhradně chudým zemědělstvím. Ve Vietnamu se jedná o všechny provincie Severních hor a Severozápadních hor + Lang Sơn ze Severovýchodní vrchoviny + Sông Bé ve Východní nížině.

2) **Druhý typ celé Severo-střední části + Středo-střední části** (ale bez Hué a Đà Nẵngu) tvoří oblasti s dominujícím zemědělstvím a kvůli rostoucímu počtu populace nízkým GSP (Global Social Product) – tyto oblasti připomínají **Myanmar a Vietnam jako celek**.

3) **Třetí typ** připomíná již vyrovnanější socio-ekonomickou strukturu **Indonésie** a vykazuje všeobecně lepší indikátory: zahrnuje provincie obklopující Hanoj, ale ne ty, co jsou v hospodářsky příznivější zóně směrem po proudu k Tonkinskému zálivu; je sem řazena ještě provincie Phú Yên na jihu Středo-střední části a provincie Đông Nai u Saigonu.

Další tři typy také pokrývají mimoměstská území s převahou zemědělství, jsou ale specifitější.

4) **Čtvrtý typ** ve Vietnamu tvoří Centrální vysočina a odpovídá **Kambodži** s téměř stejným typem zemědělství, hospodářským významem (a využitím) lesů a rychle rostoucí populací.

5) **Pátý typ** je charakteristický velkou zaměstnaností obyvatelstva v průmyslu a odbytu výroby a služeb v přístavech. To zhruba odpovídá **Malajsii a Filipínám**. Ve Středo-středním Vietnamu se to týká oblastí okolo Hué a Đà Nẵngu, na severu provincie Quảng Ninh v Severovýchodní vrchovině, a na jihu všech provincií celé Jižně-střední části.

6) **Šestá specifická oblast** se ale rázu JV Asie vymyká. Jde o provincie ve vlastních deltách Rudé řeky a Mekongu – zcela rovné záplavové nížiny s téměř výhradním pěstováním rýže – v blízké Asii tomu v zásadě odpovídá **Bangladěš**.

Dvě poslední oblasti již mají dominantní průmysl:

7) **Sedmou oblast** ve Vietnamu tvoří města Hanoj a Haiphong, které mají vedle velkého počtu obyvatel navíc ještě i stále významné zemědělství a jejich hospodářská struktura a rozvinutost celkově odpovídá **Thajsku**.

8) **Poslední osmý typ** ve Vietnamu zahrnuje Ho Či Minovo město, tj. Saigon a blízkou provincii Bà Rịa – Vũng Tàu, která slouží i jako přímořské letoviště k víkendovým výletům obyvatel Saigonu. V Saigonu mají vedle průmyslu největší význam služby a tím se oblast podobá **Singapuru**. Bà Rịa – Vũng Tàu zase těžbou ropy odpovídá **Bruneji**, ale i přes odlišné zaměření si Singapur a Brunej si odpovídají hospodářskou produkcí (Vũ Tụ Lập & Taillard 1993: 88-91).

Literatura:

Jankovec, Miloslav et al. 1964. *Zadní Indie a Indonésie* (Soubor map „poznáváme svět“). Praha: Ústřední správa geodézie a kartografie.

Lexikon zemí. Svazek 4. Asie, Austrálie, Oceánie. Překlad. Jiří Štach. Praha: GeoCenter International, 1994.

Vũ Tụ Lập & Taillard, Christian. 1993. *Atlas du Viêt-Nam / Atlas Viêt Nam / An Atlas of Vietnam*. Montpellier – Paris: RECLUS – La Documentation Française.

2. Podnebí, přírodní podmínky a vliv polohy hor a řek na demografii (= vývoj populace):

Povrch a podnebí spolu souvisí. Podle definice lze **podnebí** chápat jako *dlouhodobý režim počasí podmíněný energetickou bilancí, atmosférickou cirkulací, vlastnostmi zemského povrchu a lidskými zásahy* (Demek et al. 1976: 65).

Klimatické zóny v jihovýchodní Asii a vliv na rostlinstvo Vietnamu

V základním rozdělení na klimatické zóny převládá v jihovýchodní Asii **tropické monzunové klima s deštnými lesy**, které zasahuje většinu Barmy a celý západní lem Indočínského poloostrova, kontinentální část Malajsie, většinu ostrovní Malajsie, Indonésie, celé Filipíny a pobřeží Vietnamu a Kambodže. Druhý nejrozšířenější zónu tvoří **tropické savany se suchým zimním obdobím** – nachází se ve vnitrozemí Indočínského poloostrova, kde zasahuje do východní Barmy, vnitrozemské části Thajska, větší část Laosu, Kambodže, vnitrozemí jižní části Vietnamu a v ostrovní jihovýchodní Asii zasahuje východní polovinu ostrova Jáva a Malé Sundy, tj. menší ostrovy Indonésie a Východní Timor. Třetí zónu **vlhkého subtropického podnebí se suchými zimami** tvoří severní Vietnam, Laos a severní Barma. Zvláštní chladnější zóna se nachází v horách na Borneu/Kalimantanu, kde se však díky poloze na rovníku nestrídají roční období (Weightman 2011: 38). Na severu jihovýchodní Asie panuje v horách také **mírné klima** se střídáním čtyř ročních období, přičemž nejvyšší vrcholy jsou stále pokryté sněhem.

V samotném Vietnamu je klima velmi variabilní, což je dálo velkou členitostí terénu a celkovou geografickou lokací země v Asii. Platí, že s výškou klesá průměrná teplota, ale srážky jsou různé v závislosti na monzunu. I když díky monzunu v létě převládá horké a vlhké počasí, celkem je ve Vietnamu identifikováno 11 typů klimatických oblastí (Vũ Tụ Lập & Taillard 1993: 53):

subtrovníková suchá
subtrovníková polosuchá
subtrovníková polovlhká
subtrovníková vlhká
tropická suchá

tropická polosuchá
tropická polovlhká
tropická vlhká
subtropická polovlhká
subtropická vlhká
mírná vlhká

Různorodé jsou proto i typy lesního porostu, i když nejvíce převládají stálezelené monzunové lesy a v suchých oblastech savany:

husté stálezelené lesy
husté opadavé lesy a řídké lesy
savany
husté stálezelené horské lesy
smíšené husté lesy a řídké horské borovicové lesy
druhotné lesy a porosty bambusu na plochách, které přeměnila činnost člověka
druhotné savany na plochách, které přeměnila činnost člověka
suché horské porosty
uměle zalesněné oblasti
pobřežní mangrovové lesy
obnovené mangrovové porosty a acidní půdy
obdělávané půdy

Nově se však ve Vietnamu vlivem stěhovavého obdělávání půdy, odlesňování a po užívání defoliantů v době válek utváří rozsáhlé oblasti, které jsou jen řídké porostlé suchomilnými rostlinami, tzv. xerofyty.

Vietnam má proto mimořádnou diverzitu přírodních biotopů a tím i např. velký potenciál pro turismus. Větší ostrovy jsou poblíž pevniny jen na severovýchodě a jihozápadě. V pobřežních zónách lze nalézt laguny, na jihu pak mangrovové porosty. Naplavené písky v deltách oddělují sladkou vodu z řeky od příbřežní slané vody a kyselých solisek. Silně užívané aluviální nížiny protkané kanály a hrázemi obklopují s vyšší nadmořskou výškou aluviální terasy, na kterých se pěstují plodiny suchým způsobem. Zatímco v příbřežních nížinách a v údolích řek jsou po staletí usedlé komunity, které se zabývají zemědělstvím a rybolovem, kontrastně ve vyšších polohách převládá stěhovavě-střídavé obdělávání půdy, kdy se po vypálení porostu půda při osetí rychle vyčerpá. Kvůli kamenitému terénu a kořenům keřů ani nedochází k orbě, ale zarážáním bodce do země se hloubí jednotlivé dolíky pro osivo (Vũ Tụ Lập & Taillard 1993: 56-57).